

3 kluczowe kwestie związane z nadużyciem prawa dostępu do informacji publicznej

Dostęp do informacji publicznej to jedna z podstaw demokratycznego państwa i co do zasady kontrola społeczna jest pozytywnym zjawiskiem. Jak jednak postępować, gdy wnioskodawcy nadużywają tego prawa? Wyjaśniamy zatem, kiedy mamy do czynienia z nadużyciem, jak reagować w razie podejrzenia nadużycia oraz co grozi JST posądzonym o bezczynność w kwestii udzielania informacji publicznych.

Autorzy: Katarzyna Rydlewska*, Joanna Kostrzewska**, Martyna Krystman***

EIBdlaJST to projekt, w ramach którego staramy się wspierać samorządy nie tylko w obszarach ściśle ubezpieczeniowych, ale także takich, które dotyczą zagadnień istotnych w bieżącej pracy urzędów. Dlatego wspólnie z kancelarią prawną Ziemiński & Partners, poruszamy temat nadużycia prawa dostępu do informacji publicznej, o którym rozmawialiśmy podczas ostatniego spotkania z cyklu #webinar EIBdlaJST.

Kiedy mamy do czynienia z nadużyciem prawa dostępu do informacji publicznej?

Institucja nadużycia prawa dostępu do informacji publicznej nie została do tej pory uregulowana ustawowo. Brak rozwiązań ustawowych w praktyce sprawia, że ciężar dokonywania oceny występowania zjawiska nadużycia prawa do informacji, spoczął na sądach administracyjnych. W rezultacie, ostatnimi czasy lawinowo rośnie liczba spraw przed sądami dotyczących także tego problemu.

Prawo dostępu do informacji publicznej służyć ma interesowi publicznemu. Z jego nadużyciem mamy zatem do czynienia m.in. wtedy, kiedy wnioskodawca chcąc pozyskać określone informacje działa pozornie w ramach przewidzianych ustawą i kieruje się odmiennymi motywami niż troska o dobro publiczne. Często za wnioskiem kryje się chęć wykorzystania pozyskanych informacji we własnym interesie. Znamiona nadużycia mają także wnioski, których realizacja będzie skutkowałą zaburzeniem, czy wręcz paraliżem pracy instytucji, do której są składane. Często są to zapytania wymagające przetworzenia dużej liczby danych, czasem archiwalnych, o złożonym i wielowątkowym zakresie, jak też liczne wnioski tego samego podmiotu składane w tym samym czasie.

Jak postępować w razie podejrzenia nadużycia?

Poza analizą występowania wymienionych przesłanek należy ocenić, czy żądane dane są informacją publiczną, czy ich udostępnienie nie ograniczają przepisy szczególne (np. dotyczące wglądu do akt sądowych) oraz czy jesteśmy odpowiednim podmiotem do rozpatrzenia

kolejności należy informację publiczną udostępnić albo wydać decyzję odmowną.

W sytuacji, gdy podmiot zobowiązany do udzielenia do przekonania, że wnioskodawca nadużywa prawa dostępu do informacji publicznej, w uzasadnionych przypadkach sądy administracyjne akceptują wydanie decyzji administracyjnej o odmowie udostępnienia informacji publicznej.

Czym grozi zarzut o bezczynność?

Konsekwencją dla podmiotu zobowiązanego do dokonania oceny, czy w danym przypadku mamy do czynienia z nadużyciem prawa dostępu do informacji publicznej, w razie stwierdzenia, że wniosek nie dotyczy informacji publicznej, jest zarzut bezczynności. Stwarza to bowiem ryzyko, że poinformowanie wnioskodawcy o braku podstaw do zastosowania udip, z odwołaniem do nieuregulowanej w ustawie konstrukcji nadużycia prawa, może skutkować stwierdzeniem, że wniosek nie został w ogóle rozpatrzony. Wnioskodawcy przysługuje w takiej sytuacji skarga do sądu administracyjnego, uwzględnienie której może wiązać się także z nałożeniem grzywny przez sąd.

Ryzyka takiego nie da się całkowicie wyeliminować, jednak wydaje się, że przy zachowaniu standardów należytej staranności i odwoływania się do nadużycia prawa w przypadkach w istocie tego wymagających, są szanse na jego zminimalizowanie. ■

W sytuacji, gdy podmiot zobowiązany do udzielenia do przekonania, że wnioskodawca nadużywa prawa dostępu do informacji publicznej, w uzasadnionych przypadkach sądy administracyjne akceptują wydanie decyzji administracyjnej o odmowie udostępnienia informacji publicznej.

nia zapytania. Poza tym należy dokonać oceny, czy zapytanie dotyczy tzw. informacji prostej czy przetworzonej. W razie stwierdzenia, że mamy do czynienia z żądaniem udostępnienia informacji przetworzonej, należy wystąpić do wnioskodawcy z żądaniem wykazania szczególnego interesu publicznego przemawiającego za jej udostępnieniem. W zależności od stanowiska wnioskodawcy, w dalszej

*zastępca dyrektora Biura Projektów Strategicznych w EIB S.A.

**partner, radca prawny, Dr Krystian Ziemiński & Partners Kancelaria Prawna sp. k.

***prawnik, aplikantka radcowska, Dr Krystian Ziemiński & Partners Kancelaria Prawna sp. k.